

pričakujemo vaše predloge ter kritike. O morebitnih spremembah vas bomo obvestili pravočasno. V letu 1989 vam želi-

mo uspešno sezono in veliko uspeha pri zatiranju varooze.

ZAŠČITA ČEBEL PROTI ZASTRUPITVI

STJEPAN BANOŽIČ

Ne zadošča, če si za ublažitev oziroma zmanjšanje škode, ki jo čebelarstvu povzroča uporaba kemičnih sredstev, prizadevamo le čebelarji, ampak bi si morali za to prizadevati tudi tisti, ki jih uporabljajo. Skupaj bi se morali dogovoriti za vrsto zaščitnih ukrepov.

Tovrstne ukrepe delimo na organizacijsko-agrotehnične in na ukrepe v čebelnjaku.

- Kemičnih sredstev, ki so za čebele strupena, predvsem ne smemo uporabiti pri rastlinah, ki cvetijo, ali pri tistih, ki so v njihovi neposredni bližini, prav tako pa tudi ne za plevel pod sadnim drevjem. Kljub temu moramo uničevati plevel, ki je v neposredni bližini rastlin, ki jih posipamo, kot tudi tistega pod sadnim drevjem.

- Zato moramo uporabljati manj strupene pesticide, ker se tako zmanjšuje možnost za zastrupitev čebel. Pesticidi III. in IV. skupine, ki jih uporabimo v mraku ali ponoči, so čebelam sorazmerno nenevarni.

- Pesticidi v obliki prahu so precej nevarnejši od tistih, ki jih uporabljamo v drugih oblikah, zato naj jih, če je le mogoče (suspenzija, emulzija, raztopina), zamenjajo. Poleg tega je razprševanje kemičnih sredstev s tal manj škodljivo od razprševanja z letalom iz zraka.

- Vsak uporabnik kmetijskih površin bi moral imeti načrt za zaščito kultur, le-ta pa bi moral vsebovati biologijo škodljivcev za vsako kulturo, ki jo zdravimo. Manj škodljiva je uporaba selektivnih pesticidov, ki so za čebele in druge koristne žuželke manj strupeni. Insekticidov ne bi smeli uporabljati pri zelo nizkih temperaturah, ker se pri njih njihovo strupeno delovanje za čebele podaljšuje, zato je treba zdravljenje sproti prilagoditi trenutnim vremenskim razmeram.

- Pri zastrupitvi čebel je dostikrat odločilna postavitev čebelnjaka. Čebelnjaka ne postavljamo v bližino kmetijskih površin, ki jih pogosto obdelujejo s kemičnimi sred-

stvi. Pogosto navajajo, da bi moral biti čebelnjak pribl. 6 km oddaljen od površine, ki jo škropijo s kemičnimi sredstvi. Prav tako ni zaželeno, da čebele na poti k svoji paši preletavajo poškopljeno področje.

- Čebelar naj na svojem čebelnjaku na vidnem mestu postavi napis s svojim naslovom in telefonsko številko, da bi ga bilo mogoče pravočasno obvestiti. Uporabnik kmetijskih površin pa bi moral imeti spisek vseh čebelarjev, da bi imel možnost obvestiti jih ob vsakem času.

- Izvajalec in uporabnik bi morala dobro poznati značilnosti in načine uporabe pesticidov, da ne bi prišlo do zastrupitve ljudi, živine ali čebel. S smotno uporabo kemičnih sredstev se je možno izogniti marsikateri škodi pa tudi zaščititi človekovo okolje. Poleg tega bi morali izvajalci in uporabniki teh storitev dobro poznati biologijo in koristnost čebel, da bi lahko z njimi pravilno ravnali.

Ko se komarji pojavijo na večjih površinah, jih uničujemo z letali, pri čemer se navadno ne moremo izogniti čebelnjakom. V takem primeru je potrebno čebele preseliti najmanj 10 km od roba področja, ki ga škropimo. Na tem mestu zadržimo čebele, dokler se ne zaključijo vsa škropljenja in dokler ne mine rok za nevarno delovanje strupa.

- Kadar je treba čebele zaščititi pred kemičnimi sredstvi le za krajši čas, potem to naredimo z izolacijo (zapiranjem čebel v panj). Čebele to sorazmerno dobro prenašajo, zagotoviti pa jim moramo prezračevanje in pitno vodo. Prezračujemo na podoben način kot pri selitvi čebel. Če pa panji niso prirejeni za selitve, lahko postavimo mrežo na zgornjo naklado, pokrov pa malo privzdignemo. Lahko pa dodamo še eno naklado, da z njo povečamo prostornino panja. Podnevi čebele dva do trikrat poškopimo z vodo.

Če pa je do zastrupitve že prišlo, poizkušamo čim bolj zmanjšati škodljivo delovanje.

mrežo na zgornjo naklado, pokrov pa malo privzdignemo. Lahko pa dodamo še eno naklado, da z njo povečamo prostornino panja. Podnevi čebele dva do trikrat poškrbimo z vodo.

Če pa je do zastrupitve že prišlo, poizkušamo čim bolj zmanjšati škodno delovanje.

Če čebele odmirajo v velikem številu, moramo iz panja odstraniti vse satje z zastrupljenim pelodom in svežim nektarjem, ker zaradi zastrupitve lahko še naprej povzročata škodo. Zaloge skrbimo. Če je v panju malo čebel, je koristno odstraniti nepokrito zalego, da se čebele ne bi izčrpavale s tem, ko bi jo prehranjevale. Zaprte zalege pa pustimo le toliko, kolikor jo čebele lahko pokrijejo in grejejo. Če je v panju zelo malo čebel, je najbolje dve ali več družin zdraviti skupaj. Po krčenju družine ali odstranitvi zalege je treba čebele krmiti z mlačnim in redkim sirupom (1 dcl sladkorja na 3 dele vode). Tako krmimo čebele tudi takrat, ko je v panju dovolj medu in kadar je paša močna.

Po nekaj dnevih je treba čebelje družine ponovno pregledati in ugotoviti, v kakšnem stanju so. Če čebele še naprej odmirajo, je treba zalego ponovno skrbiti ali pa ponovno združiti po dve ali več družin skupaj.

Zastrupljene čebelje družine zahtevajo trajno nego in redno krmljenje.

Čebele in zakonska zaščita družin

Zakon o zaščiti rastlin pred boleznimi in škodljivci, ki ogrožajo vso državo (Ur. list SFRJ, št. 74, 17. XII. 1982):

Člen 42, odstavek 4: Na deklaraciji in navodilu za uporabo mora biti vidno označeno, ali se sredstvo za zaščito rastlin lahko uporablja s pomočjo letala in ali mora imeti dovoljenje za njegovo uporabo v notranjem prometu.

Člen 43: Lastniki kultur in organizacije združenega dela, ki uporabljajo sredstva za zaščito rastlin, so obvezni:

1. zagotoviti, da ta sredstva ob uporabi ne pridejo v vodo, na kulture in na površine, katerim niso namenjena, v skladišča kmetijskih pridelkov ter v objekte za njihovo predelavo in v objekte za rejo oz. nastanitev domačih živali;

– zagotoviti, da njihova uporaba ne ogroža zdravja ali življenja ljudi, domačih ži-

vali, rib, čebel, divjadi in drugih koristnih živali, oz. da ne poškoduje ali zastruplja posejanih kmetijskih površin (kotaminacija).

2. Poleg tega sredstev za zaščito rastlin ne smemo uporabljati v času, ko je nevarnost za zastrupitve čebel največja (v času cvetenja zasejanih kultur). Najpozneje 48 ur pred uporabo sredstva pa morajo kmetovalci ustrezno obvestiti o tem lastnike čebel ter vodje lovskih družin.

Organizacije združenega dela, ki uporabljajo sredstva za zaščito rastlin, morajo voditi evidenco o kemični obdelavi na poljih in v skladiščih kmetijskih pridelkov. Evidenca mora vsebovati podatke o vrsti in količini uporabljenega kemičnega sredstva za zaščito rastlin, datum uporabe tega sredstva ter datum trgatve, oz. žetve kmetijskih pridelkov.

Člen 44: Organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo z zaščito rastlin, morajo imeti zaposlenega delavca z ustrezno visoko izobrazbo in ustrezno opremo, izpolnjevati pa morajo še druge predpisane pogoje.

Stroji in naprave za uporabo sredstev za zaščito rastlin morajo biti pred uporabo atestirani ter opremljeni z navodili za uporabo teh sredstev.

Člen 45: Organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s prodajo sredstev za zaščito rastlin na debelo, morajo izpolnjevati dva pogoja:

1. zaposliti morajo delavca za zaščito rastlin z ustrezno visoko strokovno izobrazbo, ki je zadolžen za skladiščenje, vzdrževanje in oddajanje sredstva za zaščito rastlin;

2. imeti morajo ustrezne prostore za skladiščenje, vzdrževanje in oddajanje sredstev za zaščito rastlin, ki odgovarjajo predpisanim tehničnim in sanitarno-higienim pogojem.

Pčela, št. 9, 1988

Prevedla: I. Ogrin

PRIPIS UREDNIKA: Če pride do zastrupitve čebel, mora čebelar takoj poklicati pristojnega veterinarskega inšpektorja, ki mora odvzeti vzorec mrtvic in napisati zapisnik. Za dokazovanje strupenih snovi v čebelah so včasih pomembne ure, ker nekatere snovi hitro razpadajo. Najbolje je, da vzorec mrtvic osebno odnesete v ustrezen laboratorij.